

9RLsojuSPu MONITOR

ZAHRANIČNOPOLITICKÉHO MYSLENIA

Zahraničná politika sa nás týka

@SlovakiaMFA

ODBOR ANALÝZ A PLÁNOVANIA

11 / 2021

Milé čitateľky a čitatelia,

v novembrovom čísle Monitoru zahraničnopolitického myslenia sa primárne zameriavame na záujmy Ruskej federácie v súčasnej Európe v kontexte narastajúcich ruských aktivít pozdĺž ukrajinskej hranice. Predstavené analýzy sa venujú možnostiam medzinárodného spoločenstva efektívne zabrániť vojenskému konfliktu na Ukrajine, a zaoberajú sa tiež spôsobmi, aké Rusko využíva v regióne západného Balkánu pre presadzovanie svojich širších záujmov. Okrem toho prinášame postoj Pekingu k dynamike americko-čínskych vzťahov, pohľad z Japonska na novú globálnu úlohu USA, analýzu aktivít EÚ na Blízkom východe, či výzvy, pred ktorými Európa stojí v procese budovania svojich vojenských spôsobilostí.

Príjemné čítanie vám praje

Tím Odboru analýz a plánovania / Oddelenia strategických analýz

AKO ODSTRAŠIŤ RUSKO TU A TERAZ?

Hľadanie odpovedí na krízu
vo východnej Európe

RUSKO NENECHÁ UKRAJINU ÍSŤ BEZ VOJNY

Útok na prozápadné trendy

ČO RUSKO NAOZAJ CHCE NA BALKÁNE?

Moskva destabilizuje región,
aby dosiahla širšie ciele

NOVÝ RÁMEC PRE US- CN VZŤAHY

Ako podľa Pekingu budovať
mierovú koexistenciu?

SMERUJEME K ČÍNSKEJ DOMINANCIÍ?

Dopady čínskeho rastu
v dobe hybridných hrozieb

USA V ÉRE PO AFGANISTANE

Pohľad z Japonska na zmeny
medzinárodného systému

EÚ NA BLÍZKOM VÝCHODE

Ako zlepšiť európsky prístup
v agende ľudských práv?

VZŤAHY KUBY A USA

Ako vyvážiť budovanie
demokracie so vzájomným
približovaním?

AKO PREKLENÚŤ LAMANŠSKÝ PRIELIV

Britské jadrové odstrašenie
a bezpečnosť Európy

HLAVNÉ VOJENSKÉ VÝZVY PRE EURÓPU

Ako zlepšiť európsku
vojenskú spôsobilosť?

AKO ODSTRAŠIŤ RUSKO TU A TERAZ?

ATLANTIC COUNCIL HEADÁ ODPOVEDE NA KRÍZU VO VÝCHODNEJ EURÓPE

Trojica bývalých amerických veľvyslancov v PL, UA a RU navrhuje v článku pre Atlantic Council riešenia, ako sa vysporiadať s narastajúcou ruskou asertivitou pozdĺž východnej ukrajinskej hranice. Konštatujú, že „v Európe bijú vojnové bubny“, Moskva už druhýkrát v tomto roku zhromažďuje na hraniciach s Ukrajinou až 100-tisíc vojakov a techniku. Bidenova administratíva usúdila, že existuje reálna možnosť, že prezident Putin sa v najbližších mesiacoch rozhodne začať novú inváziu na UA napriek vysokým nákladom, ktoré by Moskve vznikli. Misia riaditeľa CIA Burnsa, ktorý mal Putina varovať pred vážnymi následkami takéhoto kroku, k ničomu nevedla, a tak Washington verejne pokarhal Moskvu za predvádzanie svojej armády, upozornil na možnosť novej ruskej ofenzívy a vyjadril silnú podporu UA. US svoje kroky úzko konzultovali so spojencami, a tak NATO a potom FR a DE spoločne vydali vyhlásenia o podpore UA tvárou v tvár novej agresii.

Autori nutne nepredpokladajú, že Moskva naozaj zaútočí, keďže môže ísť skôr o sofistikovaný bluff, ale Putinove rétorické útoky na UA a NATO v každom prípade poskytujú legitimizáciu pre prípadnú vojenskú akciu. Putin ale zrejme dúfa, že aj bez použitia sily vystraší Západ, aby obmedzil svoju podporu pre UA a presvedčí ukrajinských lídrov, že sa musia vzdať svojich snov o euroatlantickej integrácii a prijať ruský diktát. Môže tiež očakávať, že samotní západní lídri presvedčia Kyjev, aby prijal ruské podmienky v budúcich rokovaniach, rovnako ako presvedčili UA, aby nepoužila svoju vtedy slabú armádu na boj proti invázii na Krym v r. 2014. Ruský prezident nakreslil novú červenú čiaru, keď vyhlásil, že vojenská prítomnosť NATO na UA a spojenecké vyzbrojovanie ukrajinských ozbrojených síl sa rovná faktickej vojenskej integrácii UA do NATO, a preto je neprijateľnou hrozbou pre RU. Navyše, odhliadnuc od údajných Putinových bezpečnostných obáv, UA je pre neho emotívny problém. Podľa autorov Putin spochybňuje legitimitu UA ako suverénneho štátu, spochybňuje existenciu Ukrajincov ako samostatného národa a je pobúrený odmietnutím Kyjeva akceptovať ruskú hegemoniu, pričom tvrdí, že sovietski vodcovia „okradli“ RU o jeho historické územia. Putin tak môže mať pocit, že napriek vysokým nákladom na inváziu mu nezostáva nič iné, keďže ďalšie odkladanie by mohlo viesť k definitívnej strate UA. Toto nie je len otázka vojenskej bezpečnosti. Putin sa môže obávať, že ukrajinská demokracia, právny štát a z toho plynúca prosperita by ohrozili „putinizmus“ v RU silou svojho príkladu.

PUTIN ZREJME VERÍ, ŽE BEZ POUŽITIA SILY VYSTRAŠÍ ZÁPAD, ABY OBMEDZIL PODPORU PRE UKRAJINU A PRESVEDČÍ TAK KYJEV, ABY SA VZDAL SNOV O EURÓPSKEJ INTEGRÁCII.

Najlepší spôsob pre Západ, ako odradiť Moskvu, je jasne stanoviť náklady invázie, a zároveň ponúknuť Putinovi diplomatické východisko a „cestu von.“ Pritom je potrebné vyvrátiť Putinovu predstavu, že US a Európa sú slabé alebo im chýbajú možnosti, ako sa vysporiadať s agresiou Kremľa. Musia konať solidárne na podporu UA a nereagovať na Putinove hrozby deklarovanou vôľou vyjsť Moskve v ústrety a splniť jej podmienky. Autori navrhujú nasledovný súbor odporúčaní:

- US a EÚ by mali stáť po boku Ukrajincov a odmietnuť Putinom preferovaný spôsob urovnania ukrajinského konfliktu, čo zahŕňa napr. federalizovanú UA a Donbas kontrolovaný RU, ktorý má zároveň právo veta na národnej politickej úrovni.
- Je potrebné zintenzívniť diplomatické úsilie založené na západnom, a nie kremel'skom výklade významu Minských dohôd. Tieto dohody obsahujú prvky, ktoré by Putinovi umožnili tvrdiť, že niektoré ruské záujmy (napr. určitá miera autonómie pre Donbas) boli rešpektované, pričom by ale nebola ohrozená ukrajinská suverenita, čo je Putinovým hlavným cieľom. Meradlom by mala byť ukrajinská legislatíva o decentralizácii.
- Mali by vyslať signál Kremľu, že túžba po „stabilných a predvídateľných“ vzťahoch nespôsobí, že by Západ privieral oči, ak Putin zasiahne vojensky alebo použije energetický tlak proti UA (alebo ak jeho klient Lukašenko vystúpi proti PL, LT a celej Európe pomocou migrantov).
- Naliehavo treba poskytnúť UA ďalšie zbrane a výcvik, aby mala potenciál brániť sa, a tým odradiť ruský útok.
- Spojenci by mali urýchliť úsilie pomôcť UA s dodávkami uhlia a plynu na túto zimu a zintenzívniť úsilie, ktoré je už zahrnuté v spoločnom vyhlásení US a DE, o integráciu ukrajinskej elektrickej siete s Európou.

je nevyhnutne nalienat na UA, aby posilila svoju suverenitu budovaním právneho statu, obmedzovaním vlastných oligarchov a vytváraním prosperujúcej, slobodnej UA, ktorá by mohla byť inšpiráciou pre Rusov a účinnou výzvou pre „putinizmus.“

Analýza je tu: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/how-to-deter-russia-now/>

RUSKO NENECHÁ UKRAJINU ODÍŠŤ BEZ VOJNY

MOSKVA UROBÍ VŠETKO, ABY ZVRÁTILA PROZÁPADNÉ TRENDY V KYJEVE

Magazín Foreign Affairs skúma, nakoľko je reálna hrozba vojenskej intervencie Moskvy voči svojmu západnému susedovi. Podobne ako autori predošlej analýzy konštatuje, že hoci prezident Putin možno opäť „iba“ využíva prostriedky nátlakovej diplomacie, tentoraz v Moskve možno nebudú blafovať. Ak nedôjde k dohode, konflikt sa môže obnoviť v oveľa väčšom rozsahu. Autori si kladú otázku, prečo by Putin riskoval zásadné geopolitické a ekonomické otrasy obnovením vojenskej konfrontácie s UA, keď má skôr dobrý dôvod investovať do zachovania regionálneho statu quo. Veď RU anexiou Krymu získalo jeden z najväčších záborov územia v Európe od 2. sv. vojny, západné sankcie neboli obzvlášť tvrdé a makroekonomická situácia v RU je stabilná. RU si tiež udržiava pevnú kontrolu na európskom trhu s energiou (aj) vďaka plynovodu Nord Stream 2. Problémom však je, že Moskva z roka na rok stráca na UA politický vplyv - vláda v Kyjeve minulý rok zaujala rázny postoj k ruským požiadavkám a naznačila, že nebude robiť kompromisy kvôli spolupráci s Putinom. Zdá sa, že európske štáty podporili pozíciu UA a Kyjev súčasne rozšíril svoju bezpečnostnú spoluprácu s americkými a európskymi rivalmi Moskvy.

Moskva politicky a ekonomicky rastie, a presun pozornosti a zdrojov Washingtonu smerom k CN mohol presvedčiť Putina, že UA je teraz pre US na okraji záujmu. Ruskí lídri naznačili, že sú z diplomacie unavení a považujú rastúcu integráciu UA s US a NATO za netolerovateľnú. Pokiaľ Moskva, Washington a Kyjev nedokážu nájsť mierové riešenie, Moskva sa zdá byť pripravená riešiť situáciu silou. Postavenie ruských jednotiek síce nenaznačuje, že invázia je bezprostredná, a je dosť možné, že žiadne politické rozhodnutie o začatí vojenskej operácie nepadlo. V každom prípade je ale ruská vojenská aktivita v ostatných mesiacoch mimo bežného výcvikového cyklu (jednotky dislokované pôvodne tisícky kilometrov ďaleko sa rozmiestnili v Západnom vojenskom okruhu, ktorý hraničí s UA, a vojaci z Kaukazu boli vyslaní na Krym). Dedičstvo ukrajinskej krízy totiž aj naďalej vedie skôr k eskalácii, než ku zmrazeniu tohto konfliktu, a tak je scenár širšej vojny celkom pravdepodobný. Za ostatný rok ruská stratégia na UA nepriniesla politické riešenie, ktoré by Moskva mohla akceptovať, a tvrdý odklon prezidenta Zelenského od hľadania kompromisu vylúčil nádej, že RU môže dosiahnuť svoje ciele diplomatickou angažovanosťou. Moskva nevidí cestu von zo západných sankcií a rozhovory medzi RU, UA, DE a FR zamerané na vyriešenie konfliktu na východe UA nikam nevedú. Keďže politické a diplomatické snahy upadajú, Moskva vidí, že použitie sily v minulosti sa vyplatilo. Z pohľadu Kremľa, ak sa má ukrajinské územie stať nástrojom proti RU v službách US, a ruská armáda má možnosť s tým niečo urobiť, potom je použitie sily viac než schodnou možnosťou. Okrem toho Zelenského administratíva sa vnútorne oslabuje. Ruskí predstavitelia dali jasne najavo, že nevidia zmysel vyjednávať s ukrajinským prezidentom a celý rok strávili aktívnou delegitimizáciou jeho administratívy. Ak Moskva rezignovala čo i len na predstieranie diplomatickej angažovanosti, naznačuje to, že použitie sily je čoraz pravdepodobnejšie.

Kľúčom k reakcii Washingtonu bude pripraviť sa na možnosť, že v r. 2022 by mohla vypuknúť vojna, skoordinať sa s európskymi spojencami a objasniť Moskve dôsledky takejto akcie. Ak budú US konať teraz, môžu spolupracovať so svojimi partnermi a dosiahnuť zvýšenie ekonomických a politických nákladov pre RU, prípadne znížiť pravdepodobnosť otvorenej vojny. To by si v najbližších týždňoch vyžadovalo jednoznačné vyjadrenie západného odhodlania a stanovenie červených línií. Ale hoci Washington už charakterizoval svoj záväzok voči suverenite a územnej celistvosti UA ako „pancierový“, US zatiaľ voči UA formálne nijako svoje bezpečnostné záväzky nerozšírili. Takéto vyhlásenia strašidelne pripomínajú politickú podporu signalizovanú GE v období pred rusko-gruzínskou vojnou v r. 2008. Nielenže je nepravdepodobné, že by Moskvu odradila rétorika bez substancie, ale RU sa tiež môže pokúsiť svojou akciou demaskovať a narušiť dôveryhodnosť a reputáciu US vo svojich záväzkoch voči svojim spojencom. US musia konať, ale mali by si tiež dať pozor, aby ukrajinské politické vedenie nemalo nereálne očakávania. Ak Biely dom nie je ochotný na UA vojensky zasiahnuť, mal by to súkromne a úprimne Kyjevu povedať, aby ukrajinskí lídri mohli operovať s plným vedomím geopolitickej reality.

Po druhé, bez ohľadu na to, či v najbližších mesiacoch vypukne vojna, US a ich európski spojenci musia byť úprimnejší, pokiaľ ide o diplomatickú slepú uličku, v ktorej sa nachádzajú. RU geopoliticky neupadá a UA pravdepodobne neustúpi. Pokračujúcemu súpereniu o vplyv na UA sa nedá vyhnúť, čo však nevylučuje hľadanie

diplomatického hesenia, ktoré znižuje riziko, že sa hľadajú vyhnúť spod kontroly. V týchto rozhovoroch však Washington viditeľne chýba, hoci je prebiehajúci konflikt najdôležitejším zdrojom nestability medzi RU a US. Washington ho tak musí riešiť prioritne.

Článok tu: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2021-11-22/russia-wont-let-ukraine-go-without-fight>

ČO RUSKO NAOZAJ CHCE V BOSNE A NA BALKÁNE?

KREMEĽ DESTABILIZUJE BOSNU, ABY DOSIAHOL ŠIRŠIE CIELE

Pre magazín Foreign Policy napísala autorský článok Vesna Pusić, bývalá 1. podpredsedníčka vlády a ministerka ZV HR v stredofavej vláde vtedajšieho premiéra a súčasného prezidenta Milanovića. Konštatuje, že región západného Balkánu, a predovšetkým BaH, už 26 rokov prešľapujú na mieste - podpisujú sa dohody, zakladajú sa inštitúcie, vyhrávajú a prehrávajú voľby, zvolávajú sa konferencie, pripravujú sa hodnotenia a potom — nič. Všetko sa opakuje znova a znova, akoby neexistovala žiadna pamäť a žiadna história. Dokonca aj tí, ktorým BR OSN zverila misiu udržiavať mier, aby krajina mohla napredovať, sa zdajú byť spokojní s tým, že krajina aspoň nejakto funguje. Napriek peniazom, úsiliu a času investovanému do budovania štátu, vždy, keď dôjde k nezhode, pre časť politikov je prijateľné vrátiť krajinu o 26 rokov späť, keď sa ešte len spamätávala z vojny. Niektorí sa to snažia ospravedlniť „návratom k pôvodnému Daytonu“, ale deti z obliehaného Sarajeva teraz už tvoria strednú generáciu a potrebujú nový príbeh.

Pusić venuje časť textu opisu pôsobenia srbského člena predsedníctva BaH Dodika, ktorého opisuje ako deštruktívny element narúšajúci inštitúcie a integritu štátu. Následne však konštatuje, že za destabilizáciu BaH a celého regiónu nemožno obviňovať iba Dodika či jemu podobných lokálnych politikov, ktorí sú len miestni agenti ruských záujmov. A tak predtým, ako sa lídri EÚ diplomaticky pustia do Dodika a jeho kremľských sponzorov, mali by si dobre premyslieť, čo presne chce Moskva získať destabilizáciou Balkánu. Či existuje riešenie, ktoré by bolo prospešné pre obe strany. Autorka pripomína, že odkedy na summite Východného partnerstva vo Vilniuse na jeseň 2013 podpísala EÚ osobitné dohody s GE a MD, a následne tiež s UA, RU začalo vnímať EÚ ako NATO – ako svojho nepriateľa. Jedným z dôsledkov bolo postupné prerušenie komunikácie medzi RU a Západom. Zároveň Kremľ označil západný Balkán za ideálne ihrisko pre svoje vplyvové operácie a politické provokácie, pričom neustále skúmal, ako ďaleko by mohol ísť, kým Západ zareaguje. Z ruskej perspektívy má región mnoho výhod - je relatívne malý, rozdelený medzi viaceré a pomerne chudobné štáty. Vzhľadom na jeho nedávnu históriu nie je také ťažké narušiť ho a destabilizovať. A hoci je obklopený územím EÚ a sám aspiruje na vstup, Moskva musí byť sama prekvapená, ako EÚ absolútne nedostatočne reaguje na všetky rozvratné snahy RU na západnom Balkáne a najmä v BaH. Región sa zmenil na virtuálnu šachovnicu, na ktorej chce RU konkurovať EÚ a US, ale zatiaľ je RU jediným reálnym hráčom.

EÚ má už dlho problémy vystupovať jednotne a vysielat jasné signály týkajúce sa politiky rozširovania. A tak začala verejná mienka v regióne čoraz viac uprednostňovať RU a CN ako spoľahlivejších partnerov, než EÚ. Takisto sa zdá, že dvaja kľúčoví hráči EÚ, aspoň zatiaľ, prestali venovať regiónu pozornosť. DE zostavuje novú vládu po odchode kancelárky Merkelovej a prezident FR Macron sa zameriava na blížiac sa prezidentské voľby. RU pritom reálne nepotrebuje Dodika ani iných balkánskych politikov. Potrebuje znovu otvoriť a obnoviť komunikačné kanály s EÚ

a US. Čo sa týka západného Balkánu, problémy možno vyriešiť len medzi EÚ a RU. Niet pochýb o tom, že RU je zdrojom nestability v regióne, jeho ciele však región presahujú a zahŕňajú hľadanie širšieho kompromisu s EÚ. RU je totiž zvlášť citlivé na svoje „blízke zahraničie“, ktoré považuje za sféru svojich záujmov a priamo sa týka jeho bezpečnosti. Ak krajiny ako GE či UA udržiava v trvalom stave konfliktu, negatívne to ovplyvňuje mnohé ďalšie ruské záujmy, ako je napríklad certifikácia plynovodu Nord Stream 2. Toto sú hlavné otázky, v ktorých musí RU dospieť k nejakému porozumeniu so Západom. V tejto hre sú balkánski aktéri skôr vyjednávacími žetónmi, než skutočnými hráčmi. Nakoniec si lídri RU a EÚ budú musieť sadnúť a prediskutovať aktuálnu bezpečnostnú situáciu v Európe. Jedinou otázkou je, či sa tak stane pred alebo po zničení demokratickej európskej budúcnosti pre štáty západného Balkánu.

Obnovenie komunikácie s Moskvou by v žiadnom prípade neznamenalo schválenie politiky RU. Ale bez komunikácie nie je šanca nájsť diplomatické riešenia. Alternatívou je skôr súčasná hra s ohňom, ktorej súčasťou sú slabé krajiny

CIELE MOSKVVY PRESAHUJÚ REGIÓN ZÁPADNÉHO BALKÁNU A ZAHŔŇAJÚ HĽADANIE ŠIRŠIEHO KOMPROMISU S EÚ. TENTO KOMPROMIS SA TÝKA OBZVLÁŠŤ TŤZV. BLÍZKEHO ZAHRANIČIA, KDE UDRŽIAVANIE PERMANENTNÉHO KONFLIKTU ŠKODÍ INÝM RUSKÝM ZÁUJMOM.

permanentne osledujúce medzi „uhosom štátu“ zo strany miestnych autokratov s ruskou podporou, a úplným zlyhaním.

Celá analýza je tu: <https://foreignpolicy.com/2021/11/23/bosnia-russia-milorad-dodik-putin-wants-balkans/>

NOVÝ RÁMEC PRE AMERICKO-ČÍNSKE VZŤAHY

AKO PODĽA PEKINGU BUDOVAŤ REŠPEKT A MIEROVÚ KOEXISTENCIU?

Čínsky inštitút súčasných medzinárodných vzťahov (CICIR) pripravil analýzu potenciálu vývoja vzťahov Washingtonu a Peking, ktoré budú pre formovanie svetového geopolitického systému v blízkej budúcnosti zrejme najzásadnejšie. V čase zrýchleného globálneho vývoja sa tieto vzťahy dostali na križovatku, a zároveň sa stávajú hlavným strategickým záujmom sveta. Od začiatku r. 2021 uskutočnili prezidenti oboch krajín dva telefonáty a nedávno absolvovali prvé vzájomné virtuálne stretnutie. Okrem toho prebieha pravidelná komunikácia a koordinácia v špecifických oblastiach, ako je napr. zmena klímy. A hoci v oblasti politického dialógu existujú isté náznaky pozitívneho posunu, americká strana podľa CICIR stále trvá na striktnom definovaní vzťahov medzi US a CN ako súťaž a udržiava silný ideologický podtón v otázkach týkajúcich sa Taiwanu, Hongkongu, Sin-ťiang a Tibetu. Zároveň CICIR konštatuje, že komplexnosť je prominentnou črtou vzájomných vzťahov, ktorú tak nemožno jednoducho zhrnúť pod pojem hospodárska súťaž. Navrhuje, aby sa CN a US zamerali na dlhodobé ciele, aby zvažovali základné národné záujmy a globálne trendy a aktívne preskúmali nový rámec vedúci k priaznivej vzájomnej interakcii s cieľom dosiahnuť vzájomný rešpekt, rovnosť, prosperu oboch strán a mierové spolužitie. Analýza prináša veľké množstvo odporúčaní a princípov v rámci „cestovnej mapy“ pre vývoj US-CN vzťahov:

- 1) **Žiadna horúca vojna** – vojna medzi CN a US v jadrovej ére je nepredstaviteľná. Napriek tomu sa v oboch krajinách ozývajú špekulácie tohto typu a niektoré americké think-tanky dokonca zverejnili konkrétne vojnové scenáre, čo je mimoriadne nebezpečné. Hoci sa lídri oboch krajín stavajú proti akejkoľvek eskalácii od súťaže smerom ku konfliktu, podľa CICIR aktivity US na posilňovanie integrovanej stratégie odstrašenia v Indo-Pacifiku, vytvorenie paktu AUKUS, podpora štvorstranného bezpečnostného dialógu Quad a rozširovanie svojej vojenskej prítomnosti v Taiwanskom prielive a Juhočínskom mori len zvyšujú pravdepodobnosť náhodného konfliktu alebo dokonca reálnej horúcej vojny s CN.
 - Je nevyhnutné, aby obe krajiny stanovili jasné červené čiary pre každú stranu, aby bola situácia pod kontrolou.
 - US by sa mali zbaviť myšlienky, že rokovacie mechanizmy sú bezcenné, a prehodnotiť ich dôležitosť z hľadiska krízového manažmentu. Dialógy a mechanizmy krízového riadenia by sa mali ďalej posilňovať. Je potrebné zaviesť kódexy a protokoly na deeskaláciu krízy v prípade „technickej kolízie“.
 - Na úrovni ministerstiev obrany a vojenskej spolupráce by sa mali obnoviť horúce linky a výmeny informácií. Je potrebné posilniť strategický dialóg s cieľom lepšie porozumieť strategickým zámerom druhej strany a predísť chybným kalkuláciám.
 - Modely pod vedením US ako Quad a AUKUS vylučujú CN, a preto sú nebezpečné. Aby sme predišli ďalším strategickým chybným úsudkom, je potrebné vytvoriť mechanizmus dialógu s Pekingom.
- 2) **Žiadna studená vojna** - predstavitelia US vyhlasujú, že nemajú v úmysle spustiť studenú vojnu proti CN. Napriek tomu sa však venujú konštrukcii deliacich geopolitických čiar na celom svete, zobrazujú vzťah CN-US ako súťaž medzi autokraciou a demokraciou, obhajujú „pseudomultilateralizmus“ a zvolávajú „Summit pre demokraciu“. Takéto kroky posilňujú antagonizmus, a tiež nútia ostatné krajiny, aby sa postavili na jednu stranu.
 - CN aj US by sa mali vyhýbať vytváraniu exkluzívnych strategických aliancií, ktoré sú v nepriateľskom vzťahu.
 - Multilaterálne medzinárodné mechanizmy nemajú byť zneužívané na vzájomnú marginalizáciu. Namiesto toho je treba spolupracovať pri presadzovaní multilateralizmu v rámci OSN založeného na medzinárodných pravidlách, a nie presadzovať „pseudomultilateralizmus“ vytváraním malých exkluzívnych skupín.
 - CN aj US by mali prestať rozdeľovať svet ideológiou a vzájomne rešpektovať svoje hodnoty pri hľadaní inkluzívnej spolupráce a mierového spolunažívania.
- 3) **Žiadne oddelenie** – dve ekonomiky sa stali navzájom hlboko závislé a ich oddelenie je ako rozštvrtenie živého organizmu, ktoré spôsobí škody obom stranám. Kríza dodávateľských reťazcov je pritom práve vedľajším produktom pretrvávajúcej americkej politiky hospodárskej rozluky. Namiesto oddelenia by sa dve najväčšie svetové ekonomiky mali snažiť o opätovné prepojenie.

- US by mali prestať budovať malé exkluzívne dodávateľské reťazce a viac premyslať o medzinárodnom rozdelení odvetví a globálnej spolupráci.
- Mali by sa obnoviť ekonomické konzultácie na vysokej úrovni, v rámci ktorých by obe strany mali prediskutovať napr. zrušenie „represívnych cieľ“ US na čínsky tovar a uvoľnenie kontroly vývozu technológií.

Analýza je tu: <http://www.cicir.ac.cn/NEW/en-us/opinion.html?id=fe12030f-3cdd-4547-ae0e-d2301f191b8b>

SMERUJEME K ČÍNSKEJ EKONOMICKEJ DOMINANCIÍ?

AKÉ SÚ IMPLIKÁCIE ČÍNSKEHO RASTU V OBDOBÍ HYBRIDNÝCH HROZIEB

Európske centrum excelentnosti pre boj s hybridnými hrozbami prináša štúdiu analyzujúcu hlavnú otázku, či a do akej miery je CN schopná pretaviť svoju ekonomickú vyspelosť do globálneho vplyvu. Konštatuje, že veľkolepý rast čínskej ekonomiky najmä počas ostatných dvoch desaťročí pomohol premeniť krajinu na čoraz impozantnejšiu globálnu veľmoc. Je tak možné, že v nasledujúcich desaťročiach sa svetová ekonomika bude čoraz viac orientovať na CN. Avšak nie je to len veľkosť čínskej ekonomiky, ktorá nás môže znepokojovať, ale hlavne povaha politického systému CN a jej ambície transformovať medzinárodný poriadok spôsobom, ktorý lepšie odráža jej ekonomické, politické a bezpečnostné záujmy. Keď uvažujeme o otázke hybridných hrozieb pre demokratické politické systémy, úloha CN pri transformácii globálnej ekonomiky vyvoláva dve otázky: 1) do akej miery môže vzostup CN transformovať globálnu ekonomiku spôsobom, ktorý umocní jej silu a podkope liberálne demokratické inštitúcie, a 2) do akej miery sa CN vlastne snaží podkopať liberálne demokratické inštitúcie a aktívne vyvážať alebo budovať alternatívny model? V konečnom dôsledku možno hybridné hrozby vyplývajúce zo zvyšujúcej sa ekonomickej sily CN posudzovať dvoma rôznymi spôsobmi: 1) priame alebo aktívne hrozby pre liberálne demokracie vyplývajúce zo schopnosti ovplyvňovať kľúčovú ekonomickú infraštruktúru a 2) hrozby na systémovej úrovni súvisiace s pravidlami, hodnotami a princípmi, na ktorých sú tieto systémy postavené.

Otázkou je, do akej miery sa CN bude snažiť využiť svoju pozíciu na to, aby konala ako revizionistická veľmoc v rámci medzinárodného systému. Aby podkopala liberálne demokratické spoločnosti založené na hodnotách, nezávisle od diskusie o tom, do akej miery bude v konečnom dôsledku úspešná. Čínske orgány sa zrejme domnievajú, že v ich dlhodobom úsilí o revíziu globálneho poriadku pod vedením US nastal kritický moment, ktorý signalizuje nárast populizmu a nestability v demokratických spoločnostiach. V priebehu pandémie CN skutočne neustále poukazovala na neschopnosť demokratických vlád reagovať na naliehavé a zložité výzvy (nezávisle od toho, ako CN krízu sama manažovala). Revizionistická kritika liberálnej demokracie spochybňovala schopnosť liberálno-demokratických systémov poskytovať efektívne riešenia súčasných problémov, podkopávala vieru v demokratické inštitúcie a vybrané štáty smeruje k alternatívnym formám vládnutia, ktoré sú prezentované ako efektívnejšie. Zároveň sa však nezdá, že by pozícia CN vychádzala z presadzovania konkrétnej alternatívnej ideológie. Ide skôr o tzv. „anti-ideológiu“, ktorá je anti-západná, anti-status quo, antiliberalná a zdanlivo bez hodnôt. Ktorá trvá na opozícii voči univerzálnosti „západných“ hodnôt ľudských práv, demokracie a právneho štátu. Alternatívne presadzuje naratív, v ktorom by sa mali považovať za rovnocenné všetky spoločensko-politické systémy. Dnes čínske vedenie otvorene rozlišuje medzi inštitucionalizovanými formami medzinárodného poriadku, do ktorého sa CN aktívne zapája, a základnými hodnotami západného liberálneho svetového poriadku, ktoré dôrazne odmieta.

ČÍNSKE KROKY NIE SÚ URČENÉ LEN NA TO, ABY SLŮŽILI DOMÁCEMU HOSPODÁRSKEMU RASTU, ALE TIEŽ ABY IZOLOVALI KRAJINU OD HROZIEB PRE JEJ VLASTNÝ POLITICKÝ SYSTÉM.

Aj keď je dôležité brať do úvahy hrozby CN voči demokratickým politickým a sociálnym systémom, je užitočné brať do úvahy aj čínsku perspektívu, resp. hrozby pre svoj vlastný systém vládnutia, ktoré CN vníma ako prichádzajúce zo Západu. Prežitie režimu je pre vedenie Čínskej komunistickej strany prvoradým záujmom. Avšak povaha čínskeho autoritárskeho režimu je na Západe často vykresľovaná ako nelegitímna. V mnohých ohľadoch čínske trvanie na sebestačnosti a jej kroky pri formovaní medzinárodného ekonomického systému nie sú určené len na to, aby slúžili domácejmu hospodárskemu rastu, ale aby izolovali CN od hrozieb pre jej vlastný politický systém. Zatiaľ čo čínske úrady neúnavne napádajú liberálnu demokraciu a Západom modelovaný systém, z čínskeho pohľadu možno takýto prístup považovať za obranný postoj. Kľúčovou otázkou bude miera, ako sa takáto „obránná pozícia“ (učinenie sveta bezpečným pre čínsky politický systém) ďalej premietne do „útočnej pozície“ (aktívne podkopávanie demokratických politických systémov a exportovanie vlastného politického systému). Odpoveď môže spočívať v postoji Pekingu, do akej miery môže čínsky politický systém koexistovať s liberálnymi demokratickými režimami v rámci medzinárodného systému. Strategickou víziou CN je zrejme vytvoriť systém, ktorý by teoreticky nepoznal žiadne geografické, kultúrne

alebo ideologické hranice, pokiaľ by respektoval centranosť ČN v rámci systému a nadradenosť jej záujmov, čo by malo za následok „čiasťočnú, voľnú a poddajnú hegemoniu“. Otázka, či liberálne demokratické hodnoty môžu existovať a prosperovať v rámci takéhoto poriadku, môže byť kritickou výzvou našej doby.

Analýza je tu: <https://www.hybridcoe.fi/publications/hybrid-coe-paper-9-towards-a-more-china-centred-global-economy-implications-for-chinese-power-in-the-age-of-hybrid-threats/>

SPOJENÉ ŠTÁTY A SVET V ÉRE PO AFGANISTANE

AKO V JAPONSKU VNÍMAJÚ NÁDEJE A ÚZKOSTI MEDZINÁRODNÉHO SPOLOČENSTVA

Prestížny think-tank Japonský inštitút medzinárodných vzťahov zo svojho pohľadu analyzuje zmeny v medzinárodnopolitickom prostredí po stiahnutí sa US z AF a prináša svoje odhady budúceho vývoja dynamiky medzinárodných vzťahov, ktoré člení do piatich tematických okruhov:

Debata o medzinárodnom postavení Spojených štátov po páde Kábulu

Názory v US sú rozdielne, pokiaľ ide o vplyv pádu Kábulu na postavenie US vo svete. Na jednej strane sú tí, ktorí veria, že medzinárodná povest' US bola poškodená tak, že nebude vôbec ľahké ju obnoviť. Táto skupina vedená Richardom Haassom, predsedom Rady pre zahraničné vzťahy, ostro kritizuje stiahnutie z AF, keďže dve desaťročia úsilia o budovanie štátu sa vyparili a mnohí Afganci, ktorí spolupracovali s US (ale tiež ďalšími spojencami vrátane JP), zostali v bezvýhodiskovej situácii. Tieto chyby vyvolali vo svete silné pochybnosti o dôveryhodnosti US. Na druhej strane je skupina, ktorá verí, že stiahnutie z dlhodobého hľadiska povedie skôr k zlepšeniu medzinárodného postavenia US. Títo analytici zdôrazňujú, že napr. pád Saigonu v r. 1975 nevedol k úpadku US, ale skôr k obnoveniu americkej moci, keď sa po stiahnutí zo zbytočnej vojny US dokázali reformovať na domácej pôde, viesť úspešnejšiu diplomaciu so ZSSR a ČN a nakoniec vyhrať studenú vojnu. Pád Kábulu by tak mohol viesť k podobnému výsledku - ukončením vojny v AF, ktorá nebola národným záujmom US, a sústredením sa na skutočných strategických konkurentov ČN a RU, budú US schopné prekonať vzniknuté škody na svojej medzinárodnej povesti.

Vôľa US ako determinant svojho budúceho globálneho postavenia

Zatiaľ sa nedá určiť, akým smerom sa bude uberať medzinárodná prestíž US, keďže bude závisieť od budúcej angažovanosti Washingtonu vo zvyšku sveta. Nie je vhodné hovoriť o strate prestíže US, akoby išlo o nemeniteľnú skutočnosť. Vo svete existujú ďalšie výzvy, z ktorých mnohé sú pre US a ich spojencov naliehavjšie, než AF. Ak sa US stiahli z „najdlhšej vojny v histórii USA“, aby sa zamerali na tieto problémy, bol by to legitímny dôvod na stiahnutie. Kľúčovou otázkou je politika voči ČN. Ak sú US ochotné presmerovať značnú časť zdrojov, ktoré boli použité v AF, aby reagovali na výzvu z ČN, a dokážu zlepšiť spoluprácu so svojimi partnermi v záujme stability v indo-pacifickom regióne, existuje veľká šanca, že sa medzinárodná povest' US zlepší. Táto možnosť sa však stane realitou len vtedy, ak US skutočne prijmú takéto kroky. Je tiež nevhodné tváriť sa, akoby zvýšenie prestíže US malo byť samozrejmosťou. Washington by malo znepokojovať, že v rámci medzinárodného spoločenstva nie je málo hlasov, ktoré o skutočných zámeroch US pochybujú aj napriek Bidenovým ubezpečeniam o dobrej vôli. Ak sa tieto pochybnosti nerozptýlia, US nemôžu dúfať v zlepšenie svojho medzinárodného postavenia.

Pochybnosti o US č. 1: bude tzv. zahraničná politika pre strednú triedu prekážkou Bidenovej diplomacie?

„Zahraničná politika pre strednú triedu“ znamená, že rozhodnutia o ZP sa budú robiť výlučne z pohľadu výhod, ktoré by zahraničná angažovanosť US priniesla americkým občanom, čo by mohlo pripomínať Trumpovu politiku „America First“. Keďže sa problém ekonomických rozdielov v americkej spoločnosti v dôsledku pandémie stáva ešte naliehavším, pravdepodobne budú narastať požiadavky, aby sa nadbytočné zdroje vytvorené stiahnutím z AF použili na riešenie problémov doma, a nie v zahraničí.

Pochybnosti o US č. 2: je Bidenova administratíva schopná vykonávať konzistentnú diplomaciu?

Trumpova diplomacia budila vo svete dojem, že ZP US môže úplne svojvoľne meniť svoj kurz. Odstúpenie od Parížskej dohody a Transpacifického partnerstva (TPP) šokovalo svet a vytvorilo obraz, že ani štruktúra aliancií, ktoré boli základom americkej ZP po desaťročia, nemusí byť v budúcnosti zachovaná. Túto nedôveru však vyvolávali aj iní – Biden ako Obamov viceprezident aktívne propagoval TPP, ale po odstúpení US sa v súlade s názorom časti verejnej mienky posunul do pozície, že US sa do projektu vrátia, iba ak sa TPP reformuje. Nedávne stiahnutie z AF potom umocnilo nedôveru medzinárodného spoločenstva v konzistentnosť americkej diplomacie. A keď stredná trieda z ekonomických dôvodov volá po lepších vzťahoch s ČN, Biden môže byť týmito hlasmi ľahko ovplyvnený.

Pochybnosti o US č. 3: je Bidenov multilateralizmus „unilaterálnym multilateralizmom“?

Medzi americkými spojencami existuje obava, či si budúca diplomacia OS bude skutočne väziť spoluprácu s nimi. Z ich pohľadu nejde o skutočnú multilaterálnu spoluprácu, ak US považujú kooperáciu iba za pragmaticky výhodnejšiu, než individuálne konanie. Narastá tak podozrenie, že to, čo Biden myslí pod koordináciou, môže byť jednostranný pokus získať súčinnosť iných krajín pre akcie, ktoré predovšetkým US považujú za žiaduce a užitočné.

Analýza je tu: https://www.jia.or.jp/en/strategic_comment/2021/11/2021-07.html

EÚ NA BLÍZKOM VÝCHODE A V SEVERNEJ AFRIKE

AKO ZLEPŠIŤ EURÓPSKY PRÍSTUP V AGENDE ĽUDSKÝCH PRÁV?

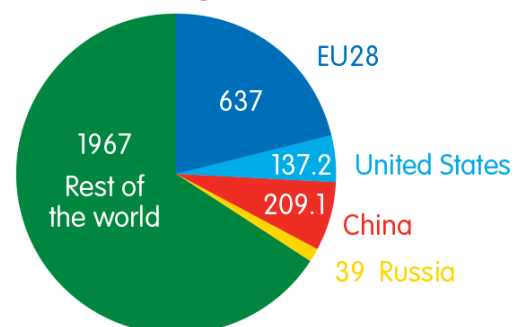
Európska rada pre zahraničné vzťahy prináša obsahlu analýzu vývoja v blízkovýchodnom regióne v kontexte ľudských práv a angažovania EÚ v oblasti. Jej súčasťou je aj niekoľko prípadových štúdií zameraných na konkrétne vybrané krajiny vrátane Egypta, Palestíny či Saudskej Arábie. V samotnej primárnej analýze sa hneď v úvode konštatuje, že ľudské práva a ich blízki príbuzní - demokracia a právny štát - sú pre európske vlády čoraz dôležitejšie, pretože sa dostávajú pod rastúci tlak. Krajiny ako CN a RU sa explicitne stavajú proti poriadku, ktorý je založený na dodržiavaní ľudských práv, zatiaľ čo Trumpov mandát dokázal, že Európania sa už nemôžu spoliehať na konsenzus, ktorý podporuje globálne inštitúcie a multilateralizmus. Reakciou je rozšírenie záväzku o implementácii noriem v oblasti ľudských práv aj do európskej zahraničnej politiky. DE označuje ľudské práva za oblasť ZP, o ktorej sa nedá vyjednávať a Rada EÚ ich označila za „základný kameň svojej vonkajšej činnosti“.

Je tak najvyšší čas pozrieť sa na dané otázky odznova aj na Blízkom východe a v severnej Afrike, kde pozorujeme silný nárast autoritarizmu. Európania pritom čelia obvineniam, že sa vo svojom južnom susedstve nedostatočne angažujú, či dokonca prispievajú k hlboko zakorenenému systému porušovania ľudských práv. V súkromí sú európski diplomati často pesimistickí pokiaľ ide o ich schopnosť ovplyvniť túto situáciu. Po návale optimizmu po sérii povstaní v r. 2011 sa okno príležitostí v regióne, ktoré sa pre Európanov otvorilo na podporu demokratických reforiem, opäť zatvorilo. Politické inštitúcie sa často uchýľovali k násiliu v snahe rozdrviť protestné hnutia. To vytvorilo naratív, že región nemusí byť na demokraciu pripravený, a niektoré západné kruhy dokonca začali vnímať samotné protestné iniciatívy ako hrozbu. Ako keby to boli tieto hnutia, kto je zodpovedný za násilie, masové vysídľovanie a vzostup Islamského štátu. Zhoršenie bezpečnostnej situácie viedlo k tomu, že Európa sa odklonila od agendy budovania slobody a demokracie smerom k budovaniu „odolnosti“ a snahe ukázať domácemu publiku, že dokáže zaručiť bezpečnosť a kontrolovať migráciu. Prístup Európy k regiónu sa tak do značnej miery vrátil k tzv. „Mubarakovmu modelu“, ktorého cieľom je zachovať bezpečnosť, obranu a obchod „ako obvykle“, a zároveň zabezpečiť určitý obmedzený priestor pre občiansku spoločnosť.

Európski diplomati si okrem pesimizmu o svojej schopnosti vytvárať pozitívne zmeny uvedomujú aj svoj klesajúci vplyv. CN zvyšuje svoju ekonomickú a politickú stopu tým, že vládám v regióne ponúka podporu bez toho, aby na nich tlačila v oblasti ľudských práv. A keďže sa US pomaly z regiónu sťahujú, Európa môže mať skutočne menšiu schopnosť účinne vyvíjať tlak na otázky hodnôt. Návrat k „Mubarakovmu modelu“ však síce môže byť pre Európanov z krátkodobého hľadiska atraktívny, ale tento prístup už vykazuje svoje zlyhania. Niektorí analytici predpovedajú postupný zánik prevládajúceho autoritárskeho modelu, ktorý už pozorujeme v podobe štátneho kolapsu v Libanone, či desaťročné ničivého konfliktu v Sýrii po rokoch autoritárskej vlády. Európa si tak nemôže dovoliť naďalej vsádzať na schopnosť autokratov zaručiť jej vlastnú bezpečnosť.

Existuje niekoľko spôsobov, ako Európania môžu efektívnejšie podporovať ľudské práva vo svojom južnom susedstve. Európa má v regióne k dispozícii potenciálne väčší vplyv, než sa pripúšťa. EÚ je najdôležitejším obchodným partnerom regiónu. Zároveň ročne poskytuje regiónu pomoc v objeme 8,2 mld. USD a investície v objeme 292 mld. USD. O vplyv sa súťažá viac ako v minulosti, a tak je potrebné konať konzistentnejšie, koordinovanejšie a s väčšou mierou sebareflexie. Vlády ČK EÚ by mali posúdiť, či existujúce politiky podporujú autoritarstvo, a zároveň poskytnúť občianskej spoločnosti záchranné lano, ktoré presahuje financovanie projektov. Európske úsilie o podporu prechodu k demokracii musí zahŕňať veľký dôraz na hospodárske a sociálne práva, a to aj prostredníctvom podpory lepšieho poskytovania verejných služieb. V autoritárskych štátoch by Európania mali obísť štandardné

MENA trade in goods and services (\$USbn)

politické obmedzenia v agende ľudských práv tým, že sa budú viac zameriavať na korupciu a útlon európskeho podnikania v regióne. A napokon, EÚ musí nájsť koherentný prístup k migrácii, ktorý – na rozdiel od jej súčasnej politiky – bude založený na hodnotách dôstojnosti a spravodlivosti. Nekoordinovaný a „bezpečnostný“ prístup Európanov k migrácii znižuje účinnosť ich presadzovania ľudských práv. Poskytuje tiež páky autoritárskym vládam v regióne, kde si tvorcovia rozhodnutí dobre uvedomujú, aké citlivé sú európske vlády na tlak v tejto otázke.

Celá analýza je tu: <https://ecfr.eu/special/mena-human-rights/>

ANALÝZA VZŤAHOV KUBY A USA

AKO VYVÁŽIŤ BUDOVANIE DEMOKRACIE SO VZÁJOMNÝM PRIBLIŽOVANÍM?

Analytici Rady pre zahraničné vzťahy uvádzajú, že US a CU majú napätý vzťah už viac ako 60 rokov. A hoci prezidenti Obama a Castro podnikli kroky k normalizácii bilaterálnych vzťahov, vrátane obnovenia diplomatických väzieb a rozšírenia cestovania a obchodu, Trumpova administratíva mnohé z týchto reforiem zvrátila. Prezident Biden aktuálne vzbudil nádej na ďalšie pomyselné topenie ľadov, no nové protesty na ostrove a následný zásah zo strany Havany tieto vyhliadky oslabili.

Trump po svojom zvolení a smrti Fidela Castra splnil svoje predvolebné sľuby, že zvráti kurz zásadnejšieho rozmrazovania vzťahov Obamovej administratívy s CU. Trump postupne zakázal obchod s podnikmi kontrolovanými kubánskou armádou či bezpečnostnými službami, a zabránil Američanom cestovať na CU individuálne v rámci vzdelávacích a kultúrnych výmen. US stiahli väčšinu zamestnancov svojho veľvyslanectva z Havany a mnohé z jeho funkcií vrátane spracovania väčšiny víz boli pozastavené. Washington potom zvýšil svoj tlak na Havanu, keď povolil americkým štátnym príslušníkom žalovať subjekty, ktoré „majú prospech“ z majetku skonfiškovaného kubánskym režimom. Kongres to stanovil v tzv. Helms-Burtonovom zákone, ale dovtedajší americkí prezidenti toto ustanovenie ignorovali. CA a EÚ, dvaja hlavní zahraniční investori na CU, odsúdili tento krok ako porušenie medzinárodného práva a zaviazali sa chrániť svoje spoločnosti bojom proti rozhodnutiu prostredníctvom WTO. Ďalej sa rozširovali zákazy cestovania, ktoré charakterizovala snaha udržať doláre z cestovného ruchu mimo kubánskych vládnych pokladníc. Biely dom sa ďalej zameriaval na kubánske financie obmedzovaním remitend a uvalením ekonomických sankcií. Tieto obchodné obmedzenia zo strany US stáli CU od začiatku embarga viac ako 130 mld. USD. Trumpova administratíva sa tiež čoraz viac obávala úzkych väzieb CU s výbojným socialistickým režimom vo Venezuele. Trumpov poradca pre národnú bezpečnosť John Bolton charakterizoval CU, NI a VE ako „trojku tyranie“. Trumpova administratíva sa snažila zastaviť tok ropy z VE na CU sankcionovaním lodných spoločností a kubánskej štátnej ropnej spoločnosti, a kubánskym predstaviteľom zakázal vstup do US pre ich údajnú spoluúčasť na porušovaní ľudských práv vo VE.

Biden sa ako prezidentský kandidát zaviazal zvrátiť Trumpovu kubánsku politiku, ktorá podľa neho neprispievala k rozvoju ľudských práv a demokracie. Po nástupe do úradu uviedol, že verí v zrušenie obmedzenia remitend a umožní tiež Američanom cestovať do krajiny. Prehodnocované boli aj ďalšie kroky Trumpovej administratívy, ale v novembri 2021 ešte boli obmedzenia pre prevody peňazí v platnosti. Biely dom však zároveň uviedol, že preorientovanie americkej politiky voči CU nepatrí medzi Bidenove najvyššie priority.

Havana medzitým urobila niekoľko ekonomických reforiem, vrátane zmiernenia obmedzení pre súkromné podnikanie a zjednotenia svojich duálnych mien. Ponúkla tiež otvorenosť kubánsko-americkým investorom. V apríli 2021 Diaz-Canel nahradil Raula Castra vo funkcii prvého tajomníka komunistickej strany, čím sa ukončili desaťročia vlády Castrovcov. Vyhliadky na zblíženie však čelili novým prekážkam po júlovom vypuknutí celonárodných protestov, najväčších na CU za takmer tri desaťročia. Demonstranti tvrdili, že reagujú na zhoršujúce sa ekonomické podmienky vrátane výpadkov elektriny, nedostatku potravín a liekov a prudko stúpajúcej inflácie. Analytici pripisujú tieto problémy kombinácii amerických obmedzení, zlému riadeniu vlády a takmer 90% poklesu príjmov v cudzej mene v dôsledku kolapsu cestovného ruchu súvisiaceho s pandemiou. Kubánski lídri odpovedali obviňovaním zahraničných provokatérov, zatýkaním organizátorov protestov a obmedzením prístupu na internet a sociálne siete. Biden vyzval režim, aby rešpektoval práva Kubáncov na protest a slobodnú voľbu svojej budúcnosti. Jeho administratíva uvalila nové sankcie na niekoľkých kubánskych predstaviteľov. Je však pod politickým tlakom, aby konala ráznejšie. A hoci mnoho demokratov v Kongrese argumentovalo, že Washington by mal pomôcť zmierniť kubánsku humanitárnu krízu redukciami cestovných obmedzení, či odstránením reštrikcií pre prevody peňazí, iní vplyvní politici, vrátane senátora Marca Rubia, zároveň naliehali na Bidena, aby rozšíril sankcie z Trumpovej éry, posilnil kubánsky prístup k internetu a varoval Havanu pred podporovaním masovej migrácie do US.

Protestnému hnutiu sa zatiaľ nepodarilo expandovať. A viac ako 500 ľudí je stále zadržovaných za účasť na júlových protestoch, o ktorých kubánske úrady tvrdia, že išlo o Američanmi sponzorovaný pokus zvrhnúť vládu Diaza-Canela. Mnohí analytici tvrdia, že US budú opatrnejšie, aby sa vyhli tvrdeniam Havany, že Washington podnecuje nepokoje. Biden bude musieť vyvažovať podporu demokracie tak, aby pritom neohrozil kubánskych demonštrantov.

Článok je tu: <https://www.cfr.org/backgrounder/us-cuba-relations>

AKO PREKLENÚŤ LAMANŠSKÝ PRIELIV

ÚLOHA BRITSKÉHO JADROVÉHO ODSTRAŠENIA V EURÓPSKEJ BEZPEČNOSTI

Ide o tretí dokument zo série spoločného projektu „Bridging the Channel“ z dielne britského Centra pre európsku reformu a nemeckej Nadácie Konrada Adenauera. Jeho cieľom je posúdiť, ako môžu štáty EÚ a UK pokračovať v spolupráci v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky po Brexite. Prvý príspevok sa zamerával na diplomatickú spoluprácu, druhý sa zaoberal obrannou priemyselnou spoluprácou a predmetom najnovšej analýzy je úloha britského jadrového odstrašujúceho potenciálu pri budovaní európskej bezpečnosti.

Zoznam hlavných téz a odporúčaní:

- Prvýkrát od konca studenej vojny UK plánuje zvýšiť svoje zásoby jadrových hlavíc. Hlavné princípy jadrovej politiky UK sa však nezmenili a dôraz sa stále kladie na odvrátenie jadrového útoku. Ozbrojené sily UK si zachovávajú svoj minimálny potenciál potrebný na odstrašenie, hoci definícia „minima“ sa môže zmeniť v reakcii na vyvíjajúcu sa hrozbu. UK nevyklučuje prvé použitie jadrových zbraní, ktoré sú navrhnuté tak, aby bránili nielen seba, ale aj spojencov v NATO.
- Nie všetci spojenci UK považujú jeho politiku za dôveryhodnú. UK musí lepšie vysvetliť, ako jeho odstrašujúci potenciál zapadá do súčasného bezpečnostného obrazu v Európe. Niektoré z krajín, ktoré sa cítia najviac ohrozené zo strany RU, spochybňujú dôveryhodnosť jadrovej záruky UK ako krajiny, ktorá na svoju obranu využíva len málo konvenčných síl, ktoré sa navyše budú naďalej znižovať. Tieto krajiny, pokiaľ ide o obranu a odstrašenie, hľadajú predovšetkým na US a značné americké konvenčné a jadrové sily v Európe.
- V mnohých častiach západnej Európy a najmä v DE sa kontrola zbrojenia považuje za dôležitejšiu, než odstrašovanie. Čokoľvek, čo zdôrazňuje úlohu jadrových zbraní v stratégii NATO, ako napríklad oznámenie UK o zvýšení svojich jadrových zásob, je v očiach vlád negatívne vnímané. Má to súvis s tlakom verejnej mienky, aby sa urobilo viac pre odzbrojenie.
- Preskúmanie a prípadná revízia americkej jadrovej politiky Bidenovou administratívou znervózňuje UK aj ďalších spojencov. Biden v minulosti podporoval zmeny v doktríne, aby bolo jasné, že jediným účelom jadrových síl US by malo byť odstrašenie a v prípade potreby tiež odveta proti jadrovému útoku. Takáto politika by znamenala, že protivník by mohol spustiť konvenčný útok bez toho, aby riskoval jadrovú odvetu.
- FR má rozdielny prístup. Na rozdiel od UK nedáva k dispozícii svoje jadrové sily pre NATO ani výslovne nehovorí, že ich použije na obranu svojich spojencov. Macron sa však pokúšal presvedčiť ostatných Európanov, že FR by v prípade krízy konalo solidárne napriek tomu, že ostatné krajiny by nemali žiadnu úlohu pri rozhodovaní o použití francúzskych jadrových zbraní.

UK by malo využiť svoj odstrašujúci potenciál na posilnenie bezpečnostných vzťahov so svojimi európskymi partnermi nasledovnými krokmi:

- Východiskovým bodom by malo byť opätovné zaviazanie sa k jadrovej spolupráci s FR, čo nemusí byť politicky jednoduché. Aj keď obranné vzťahy boli ovplyvnené menej ako napr. spolupráca v boji proti nelegálnej migrácii, bilaterálne vzťahy medzi UK a FR sú napäté pre množstvo otázok vrátane Brexitu. Napriek tomu obe krajiny musia nájsť cestu k budovaniu spolupráce, keďže ohľadom budúcej úlohy jadrových zbraní pri zaistení európskej bezpečnosti ich viac vecí spája, než rozdeľuje. Napriek tomu, že jadrové sily UK sú previazané s NATO a francúzske sily nie, ak by odstrašovanie v Európe zlyhalo a vypukol by veľký konflikt, UK aj FR by čelili podobným dilemám kedy a ako použiť svoje zbrane. Mali by sa tiež pokúsiť spoločne zabezpečiť, aby sa budúca doktrína US odvíjala od postojov, že jadrovú reakciu by mohol spustiť aj konvenčný útok.
- Je nepravdepodobné, že by UK dokázalo zvrátiť proti-jadrové nálady v DE (či iných západoeurópskych krajinách), ale malo by využiť svoj zahraničnopolitický dialóg s Berlínom na informovanie nastupujúcej nemeckej vlády o odzbrojení a odstrašujúcich aspektoch politiky UK. Londýn teraz môže poukázať na technologický vývoj v CN a RU a rýchly rast čínskych strategických jadrových síl, aby vysvetlil, prečo musel zrušiť niektoré pôvodne prijaté rozhodnutia o redukcii svojho jadrového arzenálu.

- UK musí zabezpečiť, aby jeho záväzku použiť svoje jadrové zbrane na odstránenie a v prípade potreby aj ako reakciu na útoky na svojich spojencov uverili tí, ktorí sú najviac vystavení ruskému tlaku. Jednak je potrebné túto záležitosť zdôrazňovať pri kontaktoch na vysokej úrovni s ministerstvami ZV a obrany krajín strednej a východnej Európy, a jednak ide o oslovovanie expertov, ktorí sledujú jadrovú politiku v regióne, s cieľom zmierniť ich obavy zo záväzku UK.

Analýza je tu: <https://www.cer.eu/publications/archive/policy-brief/2021/bridging-channel-nuclear-deterrent>

KLÚČOVÉ VÝZVY PRE EURÓPU VO VOJENSKEJ OBLASTI

AKÁ JE BUDÚCNOSŤ EURÓPSKEJ VOJENSKEJ SPÔSOBILOSTI?

Obsiahla analýza amerického Centra pre strategické a medzinárodné štúdiá si kladie dve hlavné otázky – 1) aké vojenské spôsobilosti môžu európski spojenci US vybudovať do r. 2030 a 2) aké typy vojenských misií budú tieto štáty schopné v tom istom období realizovať. Pri skúmaní spôsobilostí uvádza správa tri hlavné argumenty:

- 1) Európske armády – vrátane najväčších európskych ČK NATO ako UK a FR – budú bez výraznejšej pomoci US aj naďalej čeliť ťažkostiam pri realizácii viacerých typov misií. Ide hlavne o rozsiahly boj proti RU, CN a IR, kde európskym štátom stále chýbajú dostatočné ťažké manévrovacie sily, vzdušná preprava, námorné spôsobilosti, či protiraketová obrana. Výzvy pre Európu pri vedení rozsiahlych bojov proti jej hlavným konkurentom budú pravdepodobne narastať, keď RU a najmä CN zvýšia svoje konvenčné, jadrové a tiež neregulárne kapacity. Tieto výzvy budú obzvlášť výrazné v prípade rozsiahleho konfliktu vysokej intenzity v krátkom čase.
- 2) Európske armády budú čeliť významným výzvam v Indo-Pacifiku, kde im chýba dostatočná vzdušná preprava, letecké tankovanie a operačná základňa. Táto výzva je v kontraste s deklarovanou ambíciou niektorých európskych armád stať sa v regióne aktívnejšími, čo dokumentuje napr. pakt AUKUS. UK a FR majú v regióne významné ekonomické a bezpečnostné záujmy, ako aj dostatočné hospodárske a diplomatické nástroje, ktoré môžu použiť na svoju obranu. Ich vojenské schopnosti pre projekciu moci v Indo-Pacifiku sú však obmedzené a budú v nasledujúcom desaťročí stále zaostávať, najmä keď sa snažia zvládnuť hrozby bližšie k domovu. Vzhľadom na skromnú veľkosť európskych armád bude ťažké udržať si vojenskú prítomnosť v regióne.
- 3) Hlavné európske mocnosti budú bez významnej vojenskej pomoci US schopné vykonávať väčšinu typov misií iba v obmedzenej miere, a to najmä v oblastiach krízového manažmentu a obmedzených pohotovostných misií. Ide najmä o evakuácie, udržiavanie mieru a zahraničnú humanitárnu pomoc, a to primárne v Európe, na Blízkom východe a v častiach Afriky. Okrem toho budú pravdepodobne schopné vykonávať aj ďalšie aktivity ako napr. pomoc bezpečnostným silám, operácie proti obchodu s drogami a terorizmu, letecké hliadky a námorné hliadky.

Vo svetle týchto výziev správa odporúča, aby sa US a európske štáty zamerali na niekoľko vybraných oblastí. NATO by malo pokračovať v revízii svojho hodnotenia tzv. rozdelenia záťaže vrátane analýzy schopnosti spojencov vykonávať špecifické misie. Dalo by sa to dosiahnuť súhrnom lekcí z minulých operácií a uskutočnením vojnových cvičení a scenárov. Okrem toho by NATO malo modernizovať proces obranného plánovania, čo by mohlo znamenať začlenenie viacerých cieľov do nových vznikajúcich oblastí, zameranie sa na spôsobilosti, ktoré umožňujú integráciu viacerých oblastí, a tiež umožnenie väčšej regionalizácie obranného plánovania. Úpravy štandardných postupov obstarávania môžu tiež pomôcť naplniť ciele v oblasti spôsobilostí. Ako ukázalo niekoľko ostatných rokov, európske armády sa nedokážu zotaviť zo

OVERVIEW OF EUROPEAN CAPABILITIES TO PERFORM MISSIONS

MILITARY MISSIONS	EUROPE	MIDDLE EAST	AFRICA	INDO-PACIFIC
Crisis Response and Limited Contingency Missions				
Noncombatant Evacuation Operations	High	High	Medium	Medium
Peacekeeping	High	High	Medium	Medium
Foreign Humanitarian Assistance	High	High	Medium	Medium
Military Engagement, Security Cooperation, Deterrence, and Assurance Missions				
Security Force Assistance	High	High	High	Medium
Counter narcotics	High	Medium	Medium	Low
Counter Weapons of Mass Destruction	High	High	Medium	Low
Counter Illegal Migration	High	Medium	Medium	Low
Counterterrorism	High	High	Medium	Low
Cyber	Medium	Medium	Medium	Medium
Air Patrol	High	High	Medium	Low
Maritime Patrol	High	High	Medium	Low
Deterrence	Medium	Medium	Medium	Low
Assurance	Medium	Medium	Medium	Low
Crisis Management	Medium	Medium	Medium	Low
Large-Scale Combat				
Unilateral or Multilateral Combat	Low	Low	Low	Low
Capability Level High Medium Low				

dňa na deň z desaťročí poddimenzovaného financovania. Náprava starších problémov, ako je starnúce vybavenie, či nedostatočné cvičenia vo veľkých formátoch, si vyžaduje čas. Vzhľadom na rozsah výzvy by mali politici zvážiť tieto a ďalšie reformy, aby zvýšili pravdepodobnosť, že európski spojenci budú môcť vykonávať širšiu škálu misií a operácií bez pomoci US.

Správa je tu: <https://www.csis.org/analysis/europes-high-end-military-challenges-future-european-capabilities-and-missions>